



mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**



Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Anna Kromková

Téma Zamagurie na hodinách tvorivého písania v 5.ročníku ZŠ

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Anna Kromková

Kontakt na autora UZ: Spojená škola, Štúrova 231/123,
Spišská Stará Ves
riaditelka231@gmail.com

Názov: **Téma Zamagurie na hodinách
tvorivého písania v 5.ročníku
ZŠ**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** RNDr. Peter Dolíhal

ISBN 978-80-565-0279-2

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Pracovný list č. 1.....	5
Gorali	5
Pracovný list č. 2.....	9
Obce a ovce	9
Pracovný list č. 3.....	11
Tu bývam ja	11
Pracovný list č. 4.....	16
Zamerané voľné písanie	16
Pracovný list č. 5.....	17
Čo o nich viem	17
Pracovný list č. 6.....	21
Začíname rýmovať.....	21
Pracovný list č. 7.....	22
Akrostich.....	22
Pracovný list č. 8.....	24
Píšeme knihu	24
Pracovný list č. 9.....	27
Červený kláštor.....	27
Pracovný list č. 10.....	29
Jedla by som jedlá	29
Pracovný list č. 11.....	31
Povesti z nášho regiónu.....	31
Použitá literatúra a internetové zdroje	33

Úvod

Učebný zdroj tvorí súbor 11 pracovných listov k téme Zamagurie v predmete tvorivé písanie. Skladá z textov, obrázkov, úloh aj náučných textov, obsahuje informácie aj poučky . Žiaci majú dopĺňať, tvoriť, ilustrovať, prácou na pracovnom liste majú možnosť upevniť si učivo o pomnožných podstatných menách, vlastných menách, zemepisných názvoch, využijúc metódy tvorivého písania rýmujú, tvoria básničky a texty. Získajú základné informácie o tvorbe knihy, zostavujú zborník textov.

Pracovní list č. 1

Gorali



- Povedzte, kto je na obrázku.
- Poznáte pieseň Guraľu, cy či ňe žal' ?
- Prečítame si spoločne text tejto piesne:

Guraľu, cy či ňe žal', odhodžič od strun ojczyzny?
Škvjrkovyf ľasuf i háaj, i tyf potokuf střebřistyf.

Guraľu, cy či ňe žal'?

Guraľu, vruč še do haľ.

I Gurol' na gury spožyro,
i lzy rynkovym učyro,
bo gury opuščič třeba,
dľa hľeba, pane, dľa hleba

Guraľu, cy či ňe žal'?

Guraľu, vruč še do haľ....

- Zaspievajte si spoločne túto pieseň

- O kom sa spieva v piesni?
- Prečo asi vznikla táto pesnička?
- Kde žijú Goralí?
- Čo je typické pre Goralov?
- Aký odev - kroj je typický pre našich Goralov ?
- Priradiť správne časti odevu Goralov:

čepiec

lajblík

šatka

portky

krpce

klobúk

opasok

zástera

košeľa

čičmy

žena, deva

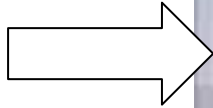
mládenec, muž

- Čo má Goral na klobúku? Prečo?

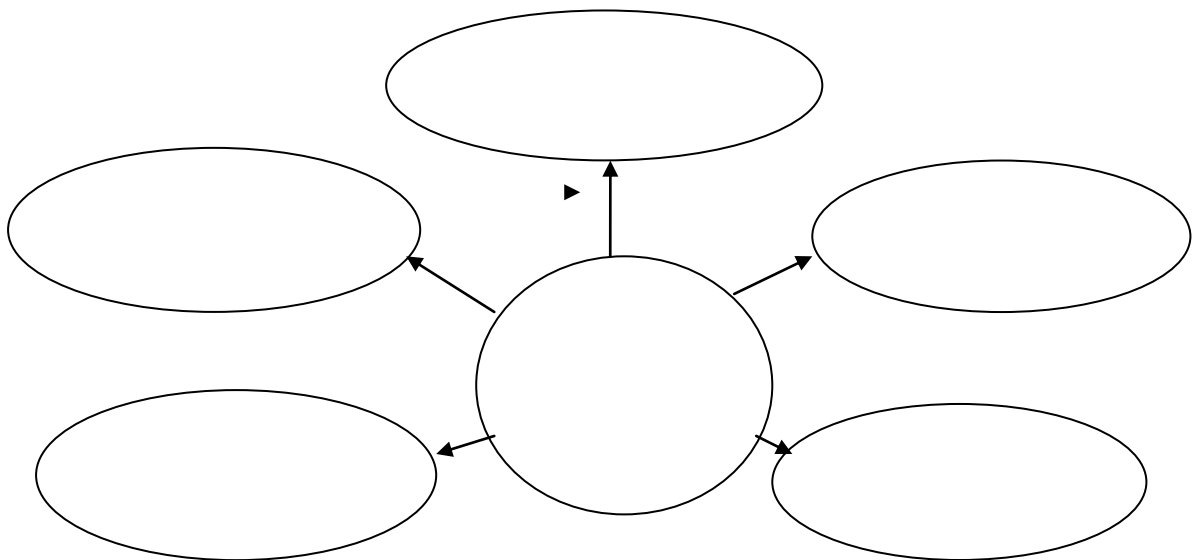


Dunajec je rieka, ktorá odvádza vody zo slovenského územia do Baltského mora. Pôvodne plničenie začalo splavovaním dreva po toku rieky. Pltníci si mušličky na klobúku prinášali ako svoje trofeje. Traduje sa, že pri každom splave do mora si priniesli jednu. Podľa počtu mušličiek sa dalo zistiť, kto je aký dobrý pltník.

- Porovnajete odev Goralov podľa mapky



- Poznáte nejakého Gorala?
- Čím sa živia Goralia, čo robia také typické?
- Do stredu napíšte slovo GORAL, do oválov píšete, čo viete o Goraloch.



- Zostav, napíš krátky text o Goraloch

Pracovní list č. 2

Obce a ovce

- Prečítajte si text.

Čože je to za dedina?
Fí, to bude veľká psina!
Počuť ju už zďaleka,
Nevidieť však človeka.
Je to veľká odvaha
Od havkáča, od hava –
Kamarátov zvoláva so sladkosťou:
-Hybajte k nám na hody!
Hladný však nech nechodí!
Iba s kosťou.

/Z knihy Štefana Moravčika Veselé potulky po Slovensku/

- Povedzte, podľa indícií, o akú dedinu asi ide? Prečo?
- Nájdi rýmy, vypíš slová, ktoré sa rýmujú.
- Vieš pomenovať rým alebo povedať schému?

*rým je zvuková
zhoda slabík na
konci veršov*

*združený rým – keď sa rýmujú
dva po sebe nasledujúce verše,
schéma aab,*

*striedavý -
rýmujú sa prvý
a tretí, druhý
a štvrtý verš,
schéma abab*

*obkročný – rýmuje sa
prvý a štvrtý a druhý
a tretí verš, schéma abba*

- Čo je typické pre obec, v ktorej bývaš ty? Vedel by si napísať niekoľko veršov o svojej obci? Napíš aspoň dva rýmy.
- Aká obec je na obrázku?



(ecvošaitam)



- Napíš ako asi vznikol názov tejto obce?

Pracovný list č. 3

Tu bývam ja

- Do mapky Zamaguria napíš svoje meno ku svojmu bydlisku.



- Napíš ku každej obci meno spolužiaka, ktorý tam býva. Ak si nie si istý, opýtaj sa spolužiaka.
 - Z ktorej obce je najviac žiakov v našej triede, z ktorej najmenej?
 - Ktoré obce sme nespomínali?
 - Napíš, čo je typické pre tvoju obec, čo o nej vieš.

Spišská Stará Ves
F.....K.....
Š.....L.....K.....
Le.....Cy.....
.....
.....

Matiašovce
.....
.....
.....
.....
.....

Havka

.....

.....

.....

.....

.....

Červený Kláštor

.....

.....

.....

.....

.....



(arotšálK ohénevreČ bre)

Majere

.....

.....

Lechnica

.....

.....

Lesnica

.....

.....

.....

.....

Osturňa

.....

.....

.....

.....

Malá Franková

.....

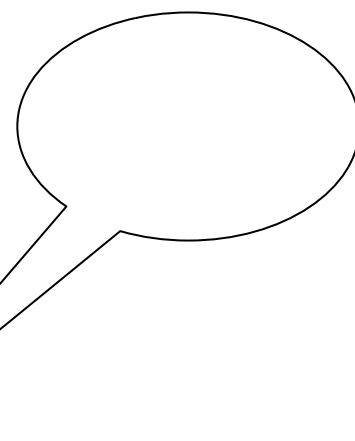
.....

.....

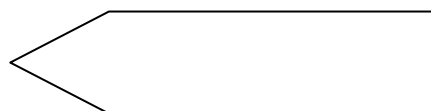
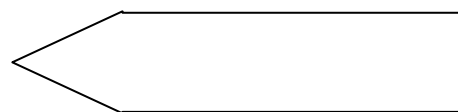
.....

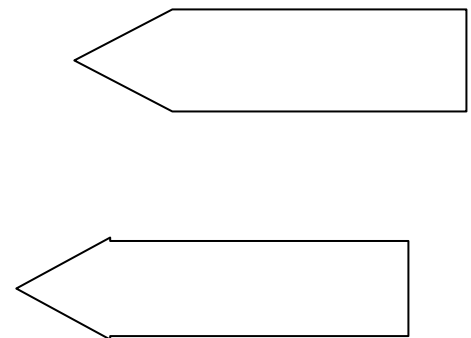
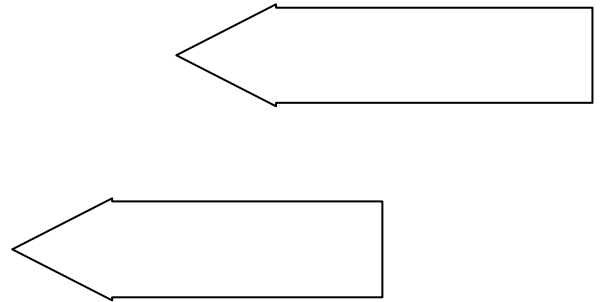
- Ak počuješ slovo Pieniny, čo si predstavíš?





- Do riadkov pod seba píšete slová, slovné spojenia, ktoré súvisia s obrázkami





- Medzi slovami vyznač vlastné mená, ktoré súvisia s obrázkami
- Urč, ktoré názvy sú pomnožné podstatné mená
- Farebne rozlíš, pospájaj :
 - obce (červenou)
 - rieky (modrou)
 - pohoria (zelenou)
 - pamiatky (žltá)
 - osobnosti (hnedá)

Pracovní list č. 4

Zamerané voľné písanie

- Píšte všetko, čo vám zide na um, čo viete o svojom bydlisku a našom Zamagurí

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

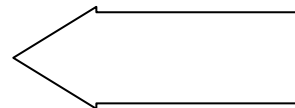
.....

.....

.....

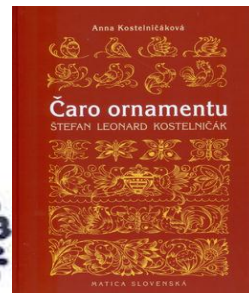
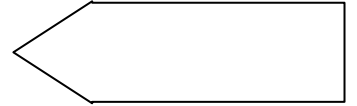
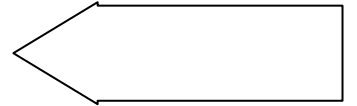
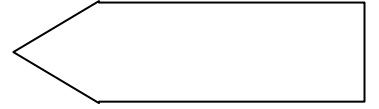
Pracovný list č. 5

Čo o nich viem



Ornament je v širšom zmysle akákoľvek dekorácia členiaca stenu, vyplňujúca plochu, zdobiaca nejaký predmet, v užšom zmysle druh výzdoby, jednotlivý motív alebo celý systém určitého výzdobného typu (ornamentika) dekorujúca architektúru, produkt umenia alebo priemyslu.

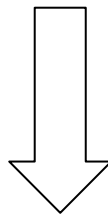
Podľa pôvodu a povahy výzdobných prvkov členíme ornament na geometrický, rastlinný alebo živočíšny. Ornament je vždy zobrazený na niečom, je spojený s dielom – kresba, maľba alebo úžitkový predmet.)





F.....K.....

- Píš všetko, čo ti zide na um pri pohľade na tieto obrázky

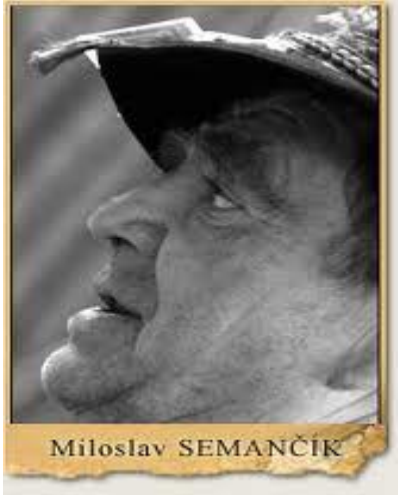


.....

.....

.....

.....



Miloslav Semančík.....

Pracovní list č. 6

Začínáme rýmovat

- Tvorte rýmy o našom regióne

Zamagurie je krásne,

píšem o ňom básne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pracovní list č. 7

Akrostich

Akrostich

Akrostich je metoda tvorivého písania, pri ktorej tvoríme ku slovu napísanému zhora dolu vety, verše, rýmy

Tvorte na dané slovo akrostich

D.....
U.....
N.....
A.....
J.....
E.....
C.....

M.....
A.....
G.....
U.....
R.....
A.....

Z.....

A.....

M.....

A.....

G.....

U.....

R.....

I.....

E.....

Pracovný list č. 8

Píšeme knihu

- Napíš básnický text, minimálne dve štvorveršia, na tému Naš región, využi pritom rýmy, môže byť aj akrostich.

Úlohy: 1. Svojím textom vyjadri svoj vzťah k regiónu

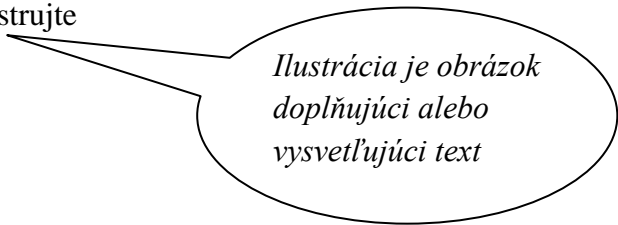
2. Nájdi v našom okolí niečo, čo sa ti nepáči, napíš kritický text

3. Svoj text prezentuj, prečítaj pred triedou.

4. Posúďte, či daný text je o našom regióne.

5. Zhodnoťte texty navzájom.

6. Svoj text ilustrujte



*Ilustrácia je obrázok
doplňujúci alebo
vysvetľujúci text*

7. Vyberte, ktoré texty použijeme do knihy.

KNIHA

prešla od svojho zrodu až po dnes dlhým vývojom.

Predchodcovia knihy

kameň, drevo, drevené alebo hlinené doštičky. Na doštičky sa rylo rydlom alebo iným ostrým predmetom.

Neskôr sa písalo ručne na papyrus i pergamen brkom

zvitkové knihy

zvitky sa navinovali na dve tyče a pri čítaní sa popísaný materiál odvínoval z jednej na druhú.



História súčasnej knihy začína okolo 7. storočia n.l.

písali sa ručne

Vynález knihtlače -Johannes Gutenberg zmenil celú históriu knihy

Súčasná kniha

obal a titulný list

názov a meno autora

zadná strana

všetky informácie o knihe, edícia, ISBN, čiarový kód

*z oboch strán prázdny
hneď prvý list, spája
knižný blok s obalom*

predsádka

prebal

*oddeliteľná časť knihy,
slúži ako ochrana pred
poškodením obalu. Je to optický
pútač propagujúci knihu, autora,
edíciu.*

tiráž

*súpis informácií o knihe, tzv. vydavateľské
údaje. Je spravidla umiestňovaná na
poslednú stranu knihy.*

- Spoločne utvorte zo svojich textov knihu o našom regióne.

Pracovný list č. 9

Červený kláštor

- Prečítajte si text

Červený kláštor, oficiálne Lechnický kláštor, začali budovať pravdepodobne po roku 1320 v katastrálnom území obce Lechnica. Svoje pomenovanie dostal podľa červenej farby okolo okien kláštorných objektov. Jeho história je úzko spätá s pôsobením príslušníkov dvoch reholí- kartuziánov a kamaldulov. Obe spoločenstvá patrili k najprísnejším pustovníckym reholiam. Mnísi – pustovníci tu žili v uzavretej časti kláštora. Obývali samostatné domčeky – cely, pri ktorých boli záhradky. Pre príslušníkov oboch spoločenstiev platila zásada mlčanlivosti, nosili biely habit a striedmo sa stravovali.

Kláštor dobyli v prvej polovici 15. storočia husitské vojská. Ďalšie obliehanie kláštora začiatkom 16. storočia prinútilo mníchov ho opustiť. Kláštor upadal. Objekt dostal svetských majiteľov. Až začiatkom 18. storočia sa kláštor opäť dostal do cirkevných rúk. Jeho majiteľom sa stal nitriansky biskup Ladislav Matiašovský, ktorý kláštor po svojej smrti v r. 1705 v testamente odkázal benediktínskej reholi – kamaldulom. Ich príchodom začala nová etapa rozmachu kláštora.

Po príchode kláštor pomenovali „Kláštor pustovníkov hory Troch korún“. Celý objekt dali zrenovovať pre svoje potreby v duchu súdobého slohu –baroka. Pustovní si postavili svoje domčeky na južnej a východnej strane od kostola. Zaoberali sa poľnohospodárstvom, záhradkárstvom, rybolovom a liečiteľstvom.

Z tunajších mníchov sa do našich kultúrnych dejín významne zapísali dvaja členovia rehole –mních Cyprián, zberateľ liečivých rastlín, svojím herbárom, mal zriadenú lekárňu, preslávenú v širokom okolí a Romuald Hadbavný sa preslávil latinsko-slovenským slovníkom.

Do rozvoja kláštora nepriaznivo zasiahlo nariadenie cisára Jozefa II z roku 1782 o zrušení niektorých reholí, medzi nimi i kamaldulov. Rehoľníci boli nútení opustiť kláštor, ktorý začal následne pustiť. Dielo skazy zavŕšil ničujúci požiar v roku 1907. Až zásluhou nadšencov z Klubu slovenských turistov a lyžiarov v Prešove sa podarilo po roku 1918 opraviť niektoré časti areálu. Napriek tomu bol kláštor do roku 1945 už na ceste k zrúcanine.

Komplexná rekonštrukcia Červeného kláštora sa začala v roku 1956. V roku 2007 bola ukončená 1. etapa náročných reštaurátorských prác v Kostole sv. Antona Pustovníka a kostol bol verejnosti sprístupnený ako súčasť múzejnej expozície. Muzeálna expozícia približuje históriu a kláštorný život spomínaných rádov a vzácne umelecko-historické pamiatky z Červeného Kláštora, ale aj z celej oblasti severného Spiša.

- Aký je rozdiel medzi slovným spojením Červený kláštor a Červený Kláštor ?
Štrbské pleso a Štrbské Pleso?
- Vyber z textu najzaujímavejšie alebo najdôležitejšie informácie a podaj ich tak, ako keby to napísal básnik, využi rýmy.
- Predstav si, že si sprievodcom v turistickom infocentre. Kde by si zobral turistov? Napíš, zostav informačný leták o tom, čo si tu môžu turisti pozrieť. Využi pri tom rýmy a obrazné pomenovania.
- Napíš text, v ktorom použiješ fantáziu, utvor báseň o tom, čo by sme tu mohli mať, čo chýba v našom regióne, čo by ste tu chceli zmeniť

Pracovní list č. 10

Jedla by som jedlá

- Prezri si obrázky, pomenuje jedlá, ktoré tam vidíš. Ktoré jedlá sú typické pre náš región, ktoré nie sú naše regionálne.

.....
naše regionálne jedlo: áno -nie



.....
naše regionálne jedlo: áno -nie



.....
naše regionálne jedlo: áno -nie



.....
naše regionálne jedlo: áno -nie



.....
naše regionálne jedlo: áno -nie

- Vymenuj jedlá, ktoré sú naše ľudové jedlá.
- Ktoré jedlá jedávate doma?
- Napíš recept na naše regionálne jedlo
- Napíš jedálny lístok, v ktorom budeš ponúkať naše ľudové, regionálne jedlá, výrobky z nášho regiónu
- Priprav jedálny lístok s použitím pomnožných podstatných mien
- Jedálny lístok priprav vo veršovanej podobe

Pracovný list č. 11

Povesti z nášho regiónu

- Prečítajte text

Po svojom zvolení za cisára Jozef II. chcel vraj poznať z vlastnej skúsenosti, aké sú naozajstné pomery a život poddaných v monarchii. Aby predišiel figľom miestnych feudálov, ktorí ak sa vopred dozvedeli, kedy a kam cisár príde, neznesiteľné pomery rozličným spôsobom zastierali, preobliekol sa za žobráka a putoval po krajine.

Došiel aj do Lechnice, kde sa dozvedel, ako žijú poddaní v okolí kláštora. Musia od svitu do mrku robotovať, za každú maličkosť, ktorá je v očiach dozorcov vždy priestupkom, ich palicujú, väčšinu úrody im zhabe cirkevný zemepán, takže oni s deťmi nemajú často čo do úst.

Cisár prestrojený za žobráka dostal nocľah u chudobnej vdovy. Horko- ťažko ju prehovoril, aby z vd'ačnosti za to, že ho prichýlila, dovolila mu ísť za ňu pracovať na panské.

Sotva svitalo, už ho vdova budila: „Vstávaj a čo najskôr sa poberaj do kláštora. Kto príde neskoro, toho čaká palica.“

Ale čudný žobrák sa veru veľmi neponáhľal, ba ešte si aj na chvíľu zdriemol.

Slnce už bolo vysoko, keď sa hlásil dozorcom, že prišiel za vdovu do roboty.

„Či sa teraz do roboty chodí? Tak neskoro? Ty ničomník!“

Vzápätí ho schmatli, natiahli na dereš a vyt'ali mu dvadsaťpäť palíc.

Potom polomíty žobrák, aj keď ledva stál na nohách, musel celý deň namáhavo pracovať.

Vrátil sa neskoro večer a ešte jednu noc prenocoval u vdovy.

Na svitaní ho už v dome nebolo. Vdova však našla na lôžku list, ktorý odniesla do kláštora.

Dozorcovia v liste prečítali: „Budete si pamätať, koho ste palicovali!“

Pod tým bola cisárska pečať.

Najprv od strachu zbledli, ale potom sa rozhodli, za nebezpečným žobrákom vyslali dvoch pandúrov na koňoch, aby ho dolapili. Ale nepodarilo sa im to.

Neprešlo veľa času a Červený kláštor obsadilo cisárske vojsko, aby sa porátalo s chamtivými mníchmi a ich dozorcami, ktorí surovo zaobchádzajú s poddanými a spalicovali dokonca cisára.

- Aký názov by ste dali tomuto textu?
- K akému literárnemu žánru by sme zaradili text? Prečo?

Povešť

je epický žáner ľudovej slovesnosti. Povesti sú poprepletané množstvom čarodejných a fantastických dejov, čím sa približujú k rozprávke. Majú reálny základ - miesto, čas, dej, historická postava alebo udalosť.

- Aké pocity vo vás vyvolala povesť o mníchoch a cisárovi?
- Kde sa odohráva dej?
- Čo sa prihodilo cisárovi?
- Prečo šiel cisár do Lechnice?
- Ako sa zachoval cisár za to, že ho mnísi spalicovali? Bolo to správne? Ako by ste riešili situáciu vy?
- Poznáte nejaké povesti z nášho okolia?
- kom by sme vedeli napísať povesť?
- Spoločne vymyslime povesť o tom , ako vznikol Dunajec.

Použitá literatúra a internetové zdroje

www.spisskastaraves.sk -- stránka mesta

<https://www.google.com/search?q=gorali>

<https://www.google.com/search?q=fotografie+jedál>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.pieniny.sk%2Frezervacie>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.pieniny.sk>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.kstsl.sk>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.biospotrebiteľ.sk%2Ffoto-galeria>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fsacr3-files.s3-website-eu-west>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.ttt.nowy targ.pl>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fpoprad.dnes24.sk>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fupload.wikimedia.org>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww1.teraz.sk>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fpodtatranske.noviny24.sk>

<https://www.google.com/search?client=gmail&rls=BD+ornament&revid=1754880603>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.sirion.sk>

<http://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fwww.polygrafia-fotografia.sk>